

A Kemenesalja lankás lejtőjén, Celldömölkől északra találjuk a 850 körüli lélekszámú községet. Északi határát a Cser egyenletes fennsíkja teszi ki, amelyet többnyire erdő borít. A délkelet felé lassan ereszkedő lejtő falu feletti részén sok helyen szőlők, nagyüzemi gyümölcsösök díszlenek. A határ alsó részén, a Cinca patak mellékén főként szántóföldeket, helyenként réteket találhatunk.

Múúton Celldömölkéről közelíthető meg legegyszerűbben, Kemenesszentmárton érintésével. Innen tovább Kenyeri felé egy hosszú, de nagyon szép, erdők között vezető út visz át a Cser fennsíkján. Vasútja, és így állomása az 1979-es évben megszűnt.

Már a római korban is lakott volt a környék, Vönöck és Kemenessömjén - Kemenesmihályfa határában haladt el egy római hadiút. Ezt az utat még a középkorban is használták, s kavicsos nyomát ma is fel lehet fedezni a szántásokon egy római sírt tártak fel az út mellett, belőle egy téglá került elő, melyet a művelődési ház falába építettek be.

A község nevét legkorábban 1265-ben említik meg írásos formában. Története során végig köznemesek, kismemesek birtokolták.

A település első hiteles írásos említése 1303-ból maradt fenn, Wenyzk formában. (Más források szerint még korábban: 1265 - Vonoz). Története során végig köznemesek birtokolták.

1567-ben német zsoldosok dúlták fel a falut, majd a töröknek kellett többször hódolniuk. A 17. században a Horváth család volt a település földesura, majd a Boda család is jelentős birtokokat szerzett itt. A reformáció idején a falu lakóinak többsége az evangélikus vallásra tért át.

1811-12 között a hajdan volt Farkas-kúriában élt Kisfaludy Károly író, költő, és itt írta a "Tatárok Magyarországon" című művét is. A községben halt meg 1923-ban Jankó Sándor földmérő, főiskolai tanár, az első magyar fotogrammetriai könyv szerzője.

A 20. század első felében a Miskolczi, a Pfeiffer és a Karátsony család rendelkezett itt jelentősebb birtokokkal.

A Petőfi Sándor utcából Szombathelyre, a Vasi Múzeumfaluba került egy hosszúágas, kontyolt tetejű, kétlakásos szegényparaszti porta.

Vönöckön hagyománya van a farsangi álarcosbálnak, a májusfaállításnak; nyaranta, június környékén a falunapnak, és két évente októberben a szüreti felvonulásnak és bálnak.

Nevezetességek

Római katolikus templom

A Szent István királynak szentelt templom 1943-ban épült, 2001-ben új harangot kapott.

Evangélikus templom

Miközben az 1500 és 1600-as években hazánkat dúlja a török, a reformáció hatása a mi községünk népére is kihat. Vas megyében, már 1536-ban Nádasdi Tamás főnemes védnöksége alatt virágzó evangélikus gyülekezetek jönnek létre Kemenesalján. A régi feljegyzések szerint Vönöck községben az iskolai oktatás 1570 táján indulhatott meg. Először evangélikus iskola és tanító volt a községben. Az első tanítók neveit nem ismerjük. De az ismerteket felsoroljuk. Farkas Mátyás 1706-tól 1725-ig. 1788-tól Rácz József, 1803-tól Sólyom János, 1808-tól Matisz András, 1840-ben Marton Gábor, 1856 Bognár Sámuel, majd Nagy János, 1857-től Szily Pál. Szily Pál tanító, huszár őrmesterként vett részt a szabadságharcban. Községünk lakossága nagy tisztelettel beszélt róla. Szakállat viselt, hogy az arcán levő kardvágást eltakarja. A vönöcki evangélikus temetőben van eltemetve, utcát is neveztek el róla.

- Szily Pál tanítót követte Nagy Pál aki ebben az évben énekkart is alapított. Az iskola több alkalommal is leégett.
- 1796-ban építette az evangélikus egyházközség a hívek nagymérvű társadalmi segítségével mellett a torony nélküli templomot. 1903-ban épült az evangélikus templomnak a tornya. Ez évben szűnt meg az evangélikus lelkészlakás előtt levő fából készült kettős harangláb, miután a harangok a toronyba kerültek.
- Bővül az iskolai oktatás. 1900-ban megszervezik az evangélikus iskolánál a II.sorszámú tanítói állást. Az iskola vezetője Weber Gyula, a másodtanító Hajas Dénes, majd 1901-től Nagy Kálmán 1903-tól Papp Sándor, majd Dömötör Vince aki elesett az I. világháborúban. A háború előtti kulturális élet csak a 20-as évek elején zökkent helyre. Az evangélikus fiatalok a Boda féle kocsmaépület egy szobáját bérelték ki. De ez a helyiség nem volt megfelelő, 1932-ben társadalmi munkával ifjúsági otthont építettek.
- Férfikarként, mint egyházi énekkar indult, de az 1930-as évek végétől részt vett a községi ünnepeken is. Az énekkar egyházmegyei versenyeken is részt vett. Emlékezetes énekkari számai: „A reményhez” és „A madár fiaihoz” című dalok.
- Nagy Pál után Weber Gyula, Böröcki Vilmos, Rácz Endre és 1947 után Bognár Sándor volt az énekkar vezetője.
- 1933-ban telepes rádióval az evangélikus ifjúság is rendelkezett. (A rádiók száma ez időben 4-5db. volt a faluban). 1938-ban kap villanyt a község.

Karátsony-kastély

A kastélyt 1902-1903-ban emletette Miskolczi Imre historizáló, döntően neobarokk stílusban. 1906-ban az uradalmat és a kastélyt Pfeiffer Ottó soproni lakos vásárolta meg, 1940 körül pedig Karátsony László tábornok birtokába került.

A II. világháború végén egy ideig az oroszok tartották megszállva a kastélyt, ahol később általános iskolát alakítottak ki.

Egyéb

- A vidék népi építészetének egyik jeles képviselője a szegényparaszti porta, amelyet a Vasi Múzeumba telepítettek át a községből. Különlegessége a hosszúágas kontyolt tető alkalmazása.
- Szili Pál tanító síremléke az evangélikus temetőben található ő az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején őrmesterként harcolt.
- A hősi emlékmű az első világháborúban elesett katonák emlékét őrzi.

A Kemenesalja lankás lejtőjén, Celldömöktől északra találjuk a 850 körüli lélekszámú községet. Északi határát a Cser egyenletes fennsíkja teszi ki, amelyet többnyire erdő borít. A délkelet felé lassan ereszkedő lejtő falu feletti részén sok helyen szőlők, nagyüzemi gyümölcsösök díszlenek. A határ alsó részén, a Cinca patak mellékén főként szántóföldeket, helyenként réteket találhatunk.

Műúton Celldömölkre közelíthető meg legegyszerűbben, Kemenesszentmárton érintésével. Innen tovább Kenyeri felé egy hosszú, de nagyon szép, erdők között vezető út visz át a Cser fennsíkján. Vasútja, és így állomása az 1979-es évben megszűnt.

Már a római korban is lakott volt a környék, Vönöck és Kemenessömjén - Kemenesmihályfa határában haladt el egy római hadiút. Ezt az utat még a középkorban is használták, s kavicsos nyomát ma is fel lehet fedezni a szántásokon egy római sírt tártak fel az út mellett, belőle egy téglá került elő, melyet a művelődési ház falába építettek be.

A község nevét legkorábban 1265-ben említik meg írásos formában. Története során végig köznemesek, kispapok birtokolták.

A település első hiteles írásos említése 1303-ból maradt fenn, *Wenyzk* formában. (Más források szerint még korábban: 1265 -

Vonoz

). Története során végig köznemesek birtokolták.

1567-ben német zsoldosok dúlták fel a falut, majd a töröknek kellett többször hódolniuk. A 17. században a Horváth família volt a település földesura, majd a Boda család is jelentős birtokokat szerzett itt. A reformáció idején a falu lakóinak többsége az evangélikus vallásra tért át.

1811-12 között a hajdan volt Farkas-kúriában élt Kisfaludy Károly író, költő, és itt írta a "Tatárok Magyarországon" című művét is. A községben halt meg 1923-ban Jankó Sándor földmérő, főiskolai tanár, az első magyar fotogrammetriai könyv szerzője.

A 20. század első felében a Miskolczi, a Pfeiffer és a Karátsony család rendelkezett itt jelentősebb birtokokkal.

A Petőfi Sándor utcából Szombathelyre, a Vasi Múzeumfaluba került egy hosszúágas, kontyolt tetejű, kétlakásos szegényparaszti porta.

Vönöckön hagyománya van a farsangi álarcosbálnak, a májusfaállításnak; nyaranta, június környékén a falunapnak, és két évente októberben a szüreti felvonulásnak és bálnak.

Nevezetességek

Római katolikus templom

A Szent István királynak szentelt templom 1943-ban épült, 2001-ben új harangot kapott.

Evangélikus templom

Miközben az 1500 és 1600-as években hazánkat dúlja a török, a reformáció hatása a mi községünk népére is kihat. Vas megyében, már 1536-ban Nádasdi Tamás főnemes védnöksége alatt virágzó evangélikus gyülekezetek jönnek létre Kemenesalján. A régi feljegyzések szerint Vönöck községben az iskolai oktatás 1570 táján indulhatott meg. Először evangélikus iskola és tanító volt a községben. Az első tanítók neveit nem ismerjük. De az ismerteket felsoroljuk. Farkas Mátyás 1706-tól 1725-ig. 1788-tól Rácz József, 1803-tól Sólyom János, 1808-tól Matisz András, 1840-ben Marton Gábor, 1856 Bognár Sámuel, majd Nagy János, 1857-től Szily Pál. Szily Pál tanító, huszár őrmesterként vett részt a szabadságharcban. Községünk lakossága nagy tisztelettel beszélt róla. Szakállat viselt, hogy az arcán levő kardvágást eltakarja. A vönöcki evangélikus temetőben van eltemetve, utcát is neveztek el róla.

- Szily Pál tanítót követte Nagy Pál aki ebben az évben énekkart is alapított. Az iskola több alkalommal is leégett.
- 1796-ban építette az evangélikus egyházközség a hívek nagymérvű társadalmi segítsége mellett a torony nélküli templomot. 1903-ban épült az evangélikus templomnak a tornya. Ez évben szűnt meg az evangélikus lelkészlakás előtt levő fából készült kettős harangláb, miután a harangok a toronyba kerültek.
- Bővül az iskolai oktatás. 1900-ban megszervezik az evangélikus iskolánál a II.sorszámú tanítói állást. Az iskola vezetője Weber Gyula, a másodtanító Hajas Dénes, majd 1901-től Nagy Kálmán 1903-tól Papp Sándor, majd Dömötör Vince aki elesett az I. világháborúban. A háború előtti kulturális élet csak a 20-as évek elején zökkent helyre. Az evangélikus fiatalok a Boda féle kocsmáépület egy szobáját bérelték ki. De ez a helyiség nem volt megfelelő, 1932-ben társadalmi munkával ifjúsági otthontépítettek.
- Férfikarként, mint egyházi énekkar indult, de az 1930-as évek végétől részt vett a községi ünnepeken is. Az énekkar egyházmegyei versenyeken is részt vett. Emlékezetes énekkari számai: „A reményhez” és „A madár fiaihoz” című dalok.
- Nagy Pál után Weber Gyula, Böröcki Vilmos, Rácz Endre és 1947 után Bognár Sándor volt az énekkar vezetője.
- 1933-ban telepes rádióval az evangélikus ifjúság is rendelkezett. (A rádiók száma ez időben 4-5db. volt a faluban). 1938-ban kap villanyt a község.

Karátsony-kastély

A kastélyt 1902-1903-ban emletette Miskolczy Imre historizáló, döntően neobarokk stílusban. 1906-ban az uradalmat és a kastélyt Pfeiffer Ottó soproni lakos vásárolta meg, 1940 körül pedig Karátsony László tábornok birtokába került.

A II. világháború végén egy ideig az oroszok tartották megszállva a kastélyt, ahol később általános iskolát alakítottak ki, napjainkban is ezt a célt szolgálja.

Egyéb

- A vidék népi építészetének egyik jeles képviselője a szegényparaszti porta, amelyet a Vasi Múzeumba telepítettek át a községből. Különlegessége a hosszúágas kontyolt tető alkalmazása.
- Szili Pál tanító síremléke az evangélikus temetőben található ő az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején őrmesterként harcolt.
- A hősi emlékmű az első világháborúban elesett katonák emlékét őrzi.